

35-101 Rzeszów
ul. Gen. M. Langiewicza 26
tel: (17) 854-38-41, 854-36-83

KANCELARIA OGÓLNA
URZĘDU MIASTA I GMINY NOWA DĘBA
WPLYNĘŁO

fax: (17) 850-53-77
e-mail: wios@wios.rzeszow.pl
www.gov.pl/web/wios-rzeszow

Delegatura WIOŚ w Tarnobrzegu
39-400 Tarnobrzeg
ul. 1 Maja 4a
tel: (15) 822-15-95

U 2023 -12- 07
ilość załączników: 15384/2023
podpis:

fax: (15) 822-15-95 w211
e-mail: tarnobrzeg@wios.rzeszow.pl
www.gov.pl/web/wios-rzeszow

PROTOKÓŁ KONTROLI NR DEL-TARNOB 299/2023

Sygnatura protokołu	DTWI.7023.643.2023.HS	
Podstawa do przeprowadzenia kontroli	art. 9 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 824)	
Identyfikacja kontrolowanego zakładu		
Nazwa, adres	MIASTO I GMINA NOWA DĘBA, ul. Rzeszowska 3, 39-460 NOWA DĘBA, Gmina Nowa Dęba (miejsko-wiejska), Powiat tarnobrzegi	
Rodzaj działalności, rodzaje i liczba instalacji, kod działalności lub instalacji	Realizacja zadań własnych w celu zaspokajania zbiorowych potrzeb mieszkańców Instalacje: 1 INNE	
Adres kontrolowanej działalności	ul. Rzeszowska 3, 39-460 NOWA DĘBA, Gmina Nowa Dęba (miejsko-wiejska), Powiat tarnobrzegi	
Osoba poinformowana o podjęciu kontroli	Pan Wiesław Ordon, Burmistrz Miasta i Gminy Nowa Dęba	
Regon zakładu lub PESEL kontrolowanego, który nie posiada regonu (np. rolnicy indywidualni)	830409548	
Rodzaj kontrolowanego przedsiębiorcy zgodnie z ustawą Prawo przedsiębiorców	nie dotyczy	
Rejestracja	Nie dotyczy	
Telefon/ fax.	15 8462671	15 8465137
Adres strony internetowej: email	www.nowadeba.pl gmina@nowadeba.pl	
Posiadane certyfikaty ISO, EMAS	Nie dotyczy	
Przedstawiciel kontrolowanego	Imię i nazwisko Wiesław Ordon	Stanowisko Burmistrz Miasta i Gminy Nowa Dęba
Udzielający informacji: (imię, nazwisko, stanowisko)	Imię i nazwisko Pan Mieczysław Nalepa Pan Sławomir Białas Pan Mateusz Fraszczyk Pani Monika Prucnal	Stanowisko Kierownik Referatu Spraw Komunalnych Kierownik Referatu Inwestycji i Rozwoju Pracownik ds. ochrony środowiska i gospodarki odpadami Pomoc administracyjna

Niniejszy protokół kontroli nie może być powielany bez pisemnej zgody kierownika komórki inspekcji, przez którą został sporządzony inaczej niż w całości.

Włod

Pan Wojciech Trzeciak	Inspektor ds. przygotowania i realizacji inwestycji
Pani Weronika Glica	Inspektor ds. przygotowania i realizacji inwestycji
Pan Wiesław Panek	Inspektor ds. ochrony środowiska i rolnictwa
Pani Renata Sadecka	Pracownik ds. ochrony środowiska i gospodarki odpadami

Informacja o kontroli	
Data rozpoczęcia kontroli	21-11-2023
Data zakończenia kontroli	7-12-2023
Charakter kontroli	Problemowa
Typ kontroli	Planowa
Data poprzedniej kontroli	30-09-2016
Okres objęty kontrolą	Rok 2022 i 2023 do dnia zakończenia kontroli
Cel kontroli	42. Kontrola wykonywania zadań określonych w programach ochrony powietrza oraz planach działań krótkoterminowych.
Cykl kontrolny	nie
Informacje zastrzeżone	nie

Przeprowadzający kontrolę, uczestniczący w kontroli			
Inspektor/inspektorzy upoważnieni do kontroli	Imię i nazwisko	Stanowisko służbowe	Upoważnienie nr
	Hubert Sauermann	Główny Specjalista	Upoważnienie do kontroli nr 235/2023 – załącznik nr 1 niniejszego protokołu kontroli
Wykonujący pomiary i badania	Imię i nazwisko	Stanowisko służbowe	Upoważnienie nr
Osoby uczestniczące w kontroli	Nie uczestniczyły		

1. Ustalenia kontroli

Kontrola została przeprowadzona w ramach ogólnokrajowego cyklu w zakresie realizacji zadań określonych w programach ochrony powietrza i planach działań krótkoterminowych.

Celem kontroli jest ocena realizacji zadań określonych w Programie ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej ze szczególnym uwzględnieniem stopnia ich realizacji w aspekcie rzeczowym i osiągnięcia planowanego efektu ekologicznego. Kontrola prowadzona jest w oparciu o art. 96a ustawy Prawo ochrony środowiska.

Zgodnie z art. 91 ust. 3 Prawa ochrony środowiska Sejmik Województwa Podkarpackiego określił w drodze uchwał Program ochrony powietrza:

- uchwała nr XXXIII/608/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 29 kwietnia 2013 r. w sprawie określenia „Programu Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych” (Dziennik Urzędowy Województwa Podkarpackiego z dnia 13 maja 2013 r., poz. 2171),

- uchwała nr XXX/544/16 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 29 grudnia 2016 r., zmieniająca uchwałę w sprawie określenia „Programu Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań

Niniejszy protokół kontroli nie może być powielany bez pisemnej zgody kierownika komórki inspekcji, przez którą został sporządzony inaczej niż w całości.

krótkoterminowych" (Dziennik Urzędowy Województwa Podkarpackiego z dnia 9 stycznia 201 r., poz. 74),

- uchwała nr LII/870/18 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 23.04.2018 r., zmieniająca uchwałę w sprawie określenia „Programu Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych”. (Dziennik Urzędowy Województwa Podkarpackiego z dnia 2 maja 2018 r., poz. 2225).

W dniu 28.09.2020 r. Sejmik Województwa Podkarpackiego uchwalił nowe programy ochrony powietrza (POP) dla stref; miasto Rzeszów i podkarpackiej. Programy powstały w oparciu o wyniki „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie podkarpackim, raport wojewódzki za rok 2018”, opracowanej w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska.

- Uchwała nr XXVII/464/20 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28.09.2020 r. w sprawie określenia "Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów"

- Uchwała nr XXVII/463/20 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28.09.2020 r. w sprawie określenia "Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej". (Dziennik Urzędowy Województwa Podkarpackiego z dnia 18 maja 2018 r., poz. 2498).

Uchwała nr XXVII/463/20 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28.09.2020 r. weszła w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia jej w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego. § 2 uchwały nr XXVII/463/20 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28.09.2020 r., uchylił uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego; nr XXXIII/608/13 z dnia 29 kwietnia 2013 r., nr XXX/544/16 z dnia 29 grudnia 2016 r., nr LII/870/18 z dnia 23.04.2018 r.

Celem niniejszej kontroli jest sprawdzenie realizacji przez Miasto i Gminę Nowa Dęba obowiązków, jakie ciążyą na niej jako organie samorządu gminnego, wskazanych w ww. programie ochrony powietrza, zgodnie z art. 96a ust. 1 pkt 2 ww. ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Z uwagi na okres objęty niniejszą kontrolą, dokonano sprawdzenia realizacji zadań określonych w dokumencie „Program ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej ...”, przyjętym uchwałą Sejmiku Województwa Podkarpackiego nr XXVII/463/20 z dnia 28.09.2020 r. Z zapisów ww. dokumentu „Program ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej...” jednoznacznie wynika, że głównym powodem wysokich stężeń pyłów zawieszonych i benzo(a)pirenu jest tzw. niska emisja. Zatem w celu ich redukcji, główny nacisk został położony na wszelkie działania zmierzające do ograniczenia emisji z ogrzewania indywidualnego.

W „Programie ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej...” działania do realizacji zaplanowano na lata 2021 - 2026.

Corocznie, w terminie do dnia 28 lutego po zakończeniu roku sprawozdawczego, Burmistrz Miasta i Gminy Nowa Dęba zobowiązany jest do sporządzenia i przekazania Zarządowi Województwa Podkarpackiego, sprawozdania z realizacji poszczególnych zadań wymienionych w programach ochrony powietrza, za wyjątkiem informacji o realizacji Działania trzeciego - Wspomaganie samorządów gminnych i mieszkańców gmin we wdrażaniu uchwały antyśmogowej (odpowiedzialny Samorząd Województwa). Jednostki samorządowe województwa składają sprawozdania z działań naprawczych w ramach programów ochrony powietrza na specjalnym portalu Urzędu Marszałkowskiego w Rzeszowie (e-sprawozdawczość z POP), opracowanym i administrowanym przez Biuro Studiów i Pomiarów Proekologicznych "EKOMETRIA" Sp. z o.o. w Gdańsku.

Sprawozdanie z realizacji Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej za 2022 rok zostało przesłane do Urzędu Marszałkowskiego w Rzeszowie drogą elektroniczną w dniu 15.02.2023 r., to jest w terminie ustawowym. Data zatwierdzenia sprawozdania 15.02.2023 r.

Wydruk sprawozdania zostaje dołączony do niniejszego protokołu kontroli jako **załącznik nr 2**.

Z raportu za 2022 rok wynika, że Miasto i Gmina Nowa Dęba sprawozdawała w części dotyczącej:

- „Ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza z ogrzewania indywidualnego” – podstawowe działania zmierzające do obniżenia stężeń zanieczyszczeń na terenie strefy podkarpackiej przez zmianę sposobu ogrzewania w lokalach ogrzewanych indywidualnie niskosprawnymi kotłami lub piecami na paliwo stałe. Likwidacja ogrzewania indywidualnego wykorzystującego paliwo stałe i zastąpienia go ogrzewaniem bezemisyjnym lub niskoemisyjnym. Informacja o stanie zaawansowania realizacji działania naprawczego w odniesieniu do wartości zaplanowanej do wykonania w danym roku sprawozdawczym,

Niniejszy protokół kontroli nie może być powielany bez pisemnej zgody kierownika komórki inspekcji, przez którą został sporządzony inaczej niż w całości.

informacja o osiągniętym efekcie ekologicznym oraz redukcji wielkości emisji poszczególnych substancji w powietrzu w ciągu roku. Informacja o wysokości poniesionych kosztów;

- „Prowadzenie działań kontrolnych” – informacja o stanie zaawansowania realizacji działania naprawczego w odniesieniu do wartości zaplanowanej do wykonania w danym roku sprawozdawczym, informacja o osiągniętym efekcie ekologicznym poprzez wykazanie liczby przeprowadzonych kontroli. Informacja o wysokości poniesionych kosztów;

- „Stworzenie przez samorząd gminny systemu wsparcia wymiany źródeł ciepła na ekologiczne dla osób fizycznych” (m. in. wnioskowanie o środki finansowe z programów NFOŚiGW oraz innych, udzielaniu dotacji, prowadzeniu doradztwa). Informacja o stanie zaawansowania realizacji działania naprawczego w odniesieniu do wartości zaplanowanej do wykonania w danym roku sprawozdawczym, informacja o osiągniętym efekcie ekologicznym poprzez wykazanie liczby programów w jakich gmina uzyskała wsparcie oraz liczbie udzielonych porad i konsultacji mieszkańcom. Informacja o wysokości poniesionych kosztów;

- „Zwiększenie udziału zieleni w wybranych miastach strefy podkarpackiej” (tworzenie zielonej infrastruktury, funkcyjnych obszarów zielonych, rewitalizacja zieleni oraz wzbogacanie terenów zielonych). Informacja o stanie zaawansowania realizacji działania naprawczego w odniesieniu do wartości zaplanowanej do wykonania w danym roku sprawozdawczym, informacja o osiągniętym efekcie ekologicznym oraz redukcji wielkości emisji poszczególnych substancji w powietrzu w ciągu roku. Informacja o wysokości poniesionych kosztów.

- „Edukacja ekologiczna”. Informacja o stanie zaawansowania realizacji działania naprawczego w odniesieniu do wartości zaplanowanej do wykonania w danym roku sprawozdawczym, informacja o osiągniętym efekcie ekologicznym. Informacja o wysokości poniesionych kosztów.

W „Programie ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych”, zadania dla poszczególnych jednostek, w tym dotyczące Miasta i Gminy Nowa Dęba, zostały określone w pkt 1.10 - „Informacje dotyczące planowanych do podjęcia działań”, w tym w pkt. 1.10.1. „Wykaz i opis wszystkich planowanych do realizacji działań naprawczych w strefie podkarpackiej” oraz w pkt. 1.10.2. „Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji programu ochrony powietrza” dla strefy podkarpackiej; w postaci sześciu działań naprawczych:

Działanie pierwsze - kod PsOeUa – Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza z ogrzewania indywidualnego,

Działanie drugie - kod PsDzKo – Prowadzenie działań kontrolnych,

Działanie trzecie - kod PsWaAn – Wspomaganie samorządów gminnych i mieszkańców gmin we wdrażaniu uchwały antysmogowej – nie podlegający sprawozdawaniu przez jednostki samorządu gminnego,

Działanie czwarte - kod PsSyWs – Stworzenie przez samorząd gminny systemu wsparcia wymiany źródeł ciepła na ekologiczne dla osób fizycznych,

Działanie piąte - kod PsObZi – Zwiększenie udziału zieleni w wybranych miastach strefy podkarpackiej,

Działanie szóste - kod PsEdEk – Edukacja ekologiczna.

Realizację przez Miasto i Gminę Nowa Dęba zadań wskazanych w „Programie Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej...” w roku 2022, na podstawie złożonego sprawozdania oraz przedstawionych kontrolującym materiałów źródłowych, przedstawia się następująco:

Działanie pierwsze - kod PsOeUa – Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza z ogrzewania indywidualnego

Podstawowym działaniem zmierzającym do obniżenia stężeń zanieczyszczeń na terenie strefy podkarpackiej w tym na terenie Miasta i Gminy Nowa Dęba jest ograniczenie emisji pyłów zawieszonych PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)pirenu przez zmianę sposobu ogrzewania w lokalach ogrzewanych

Niniejszy protokół kontroli nie może być powielany bez pisemnej zgody kierownika komórki inspekcji, przez którą został sporządzony inaczej niż w całości.

indywidualnie niskoemisyjnymi kotłami lub piecami na paliwo stałe. Należy dążyć do likwidacji ogrzewania indywidualnego wykorzystującego paliwo stałe i zastąpienia go ogrzewaniem bezemisyjnym lub niskoemisyjnym. Jedynie w obszarach, gdzie występuje brak możliwości technicznych przyłączenia do sieci ciepłowniczej lub gazowej, powinna być dopuszczona wymiana na kotły na paliwa stałe spełniające wymagania „ekoprojektu”.

Do ogrzewania bezemisyjnego zalicza się podłączenie do sieci ciepłowniczej lub ogrzewanie elektryczne, pompy ciepła (lub inne źródła odnawialnej energii). Ogrzewanie niskoemisyjne wykorzystuje kotły gazowe lub olejowe.

Odpowiedzialni za realizację działania są użytkownicy kotłów na paliwo stałe do 1,0 MW: osoby fizyczne, przedsiębiorcy i osoby prawne, samorządy powiatowe odnośnie majątku powiatów oraz samorządy gminne odnośnie majątku gminy w gminach na terenie strefy podkarpackiej.

Szacunkową ilość kotłów do wymiany w działaniu PsOeUa w gminach strefy podkarpackiej określono m. in. na podstawie: danych z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań, bazy danych o powierzchniach ogrzewanych poszczególnymi typami paliw oraz emisji powierzchniowej utworzonej na potrzeby modelowania, sprawozdań z realizacji działań naprawczych, wielkości przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu PM10, PM2,5 i docelowego B(a)P.

W każdej gminie oszacowano średnią powierzchnię grzewczą przypadającą na kocioł lub piec, a następnie odniesiono ją do powierzchni ogrzewanej węglem lub drewnem w kotłach bezklasowych, szacując w ten sposób liczbę kotłów do wymiany.

W dok. „Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej...” w Tabeli 1-27 Szacowana liczba kotłów, które powinny zostać wymienione na terenie strefy podkarpackiej celem wypełnienia zapisów uchwały antysmogowej do końca roku 2026 w Lp. 151 zaplanowano dla Miasta i Gminy Nowa Dęba w roku 2022 wymianę 238 nieefektywnych źródeł ciepła. W wyniku wymiany Miasto i Gmina Nowa Dęba osiągnie efekt ekologiczny (Tabela 1-31, lp. 151) w postaci redukcji emisji na poziomie - PM10 o 14,03 Mg, PM2,5 o 11,05 Mg i BaP o 4,93 kg.

Kontrolujący, na podstawie złożonego i przedstawionego do wglądu sprawozdania ustalił, że w 2022 r. liczba wymienionych nieefektywnych źródeł ciepła (z podaniem zmiany sposobu ogrzewania) przedstawiała się następująco: dokonano przyłącza do sieci gazowej 38 gospodarstw, zamontowano 6 źródeł ogrzewania elektrycznego, zamontowano jedno źródło ogrzewania olejowego. Osiągnięto redukcję emisji – pyłu PM10 o 2,653 Mg, pyłu PM2,5 o 2,089 Mg, BaP o 0,932 kg. Redukcja wielkości emisji jest wyliczana automatycznie przez program, wobec czego kontrolujący nie weryfikował tych danych.

Wskazane w sprawozdaniu dane dotyczące ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza ustalono na podstawie danych ze sprawozdania.

Stan zaawansowania realizacji działania naprawczego w odniesieniu do wartości zaplanowanej do wykonania w danym roku sprawozdawczym wynosi ponad **18,91 %** w zakresie ilości wymienionych nieefektywnych źródeł ciepła oraz 18,91 % w zakresie redukcji emisji pyłu PM10, pyłu PM2,5 oraz benzoalfapirenu.

Działanie drugie - kod PsDzKo – Prowadzenie działań kontrolnych w odniesieniu do osób fizycznych niebędących podmiotami korzystającymi ze środowiska

Artykuł 379 ustawy Poś przyznaje uprawnienia kontrolne między innymi wójtowi, burmistrzowi i prezydentowi miasta. Organy te mogą upoważnić do wykonywania funkcji kontrolnych pracowników podległych im urzędów miejskich lub gminnych lub funkcjonariuszy straży miejskich/gminnych.

Kontrola jest działaniem niezbędnym, polegającym na weryfikacji stopnia wdrażania uchwały antysmogowej, a także przestrzegania zakazów wprowadzonych tą uchwałą, wdrażania działań naprawczych z Programu oraz przestrzegania zakazu spalania odpadów. Przeprowadzone kontrole mogą wpłynąć na dostosowanie użytkowanych systemów grzewczych do obowiązujących wymagań, a także na zmianę stosowanych paliw, co pośrednio przyczyni się do poprawy jakości powietrza w strefie podkarpackiej.

Działania kontrolne powinny dotyczyć:

- Kontrolowania gospodarstw domowych w zakresie przestrzegania zakazu spalania odpadów w kotłach i piecach.
- Udostępniania mieszkańcom numeru telefonu oraz formularza internetowego do zgłaszania wszelkich

Niniejszy protokół kontroli nie może być powielany bez pisemnej zgody kierownika komórki inspekcji, przez którą został sporządzony inaczej niż w całości.

przypadków naruszeń dotyczących ochrony powietrza wraz z wymienieniem dokładnej listy zakazów, sposobów rozpoznania ich naruszania (w celu ograniczenia liczby fałszywych alarmów) oraz minimalnych informacji, potrzebnych jednostce do podjęcia interwencji.

Kontrole należy prowadzić regularnie, ze zwiększoną intensywnością w okresie grzewczym (październik – kwiecień). Kontrole powinny być prowadzone w miejscach, w których istnieje prawdopodobieństwo spalania nieekologicznych paliw, eksploatacja bezklasowego źródła ciepła, bądź niewłaściwego eksploatacja źródła ciepła. Ponowne przeprowadzenie kontroli w tym samym obiekcie może być podyktowane jedynie uzasadnionym podejrzeniem o niedostosowanie się do zalecenia wydanego przez kontrolera podczas poprzedniej kontroli. Ponadto średni czas reakcji na zgłoszenia mieszkańców dot. nieprawidłowości w korzystaniu z kotłów na paliwo stałe lub dotyczące spalania odpadów powinien wynosić nie więcej niż 12 godzin od zgłoszenia.

Minimalna liczba kontroli do przeprowadzenia w ciągu roku dla gmin miejskich i miejsko-wiejskich – 40. Kontrole należy prowadzić w latach 2021-2026. Koszt jednej kontroli oszacowano na 1 000 zł.

Na terenie Miasta i Gminy Nowa Dęba w 2022 roku pracownicy Urzędu Miasta i Gminy przeprowadzili, według danych w sprawozdaniu, łącznie 62 kontrole w zakresie zainstalowanych źródeł grzewczych. Kontrolującemu przedstawiono wykaz skontrolowanych gospodarstw, z którego wynika, że przeprowadzono faktycznie 62 kontrole. Kopia rejestru kontroli przeprowadzonych w 2022 r., oraz przykładowe (zanonimizowane) 4 protokoły kontroli zostają dołączone do niniejszego protokołu kontroli jako załącznik nr 3.

Stan zaawansowania realizacji działania naprawczego w odniesieniu do wartości zaplanowanej do wykonania w danym roku sprawozdawczym wynosi 100,00 %.

Działanie trzecie - kod PsWaAn – Wspomaganie samorządów gminnych i mieszkańców gmin we wdrażaniu uchwały antysmogowej - zadanie realizuje Samorząd Województwa

Działanie czwarte - kod PsSyWs – Stworzenie przez samorząd gminny systemu wsparcia wymiany źródeł ciepła na ekologiczne dla osób fizycznych

System wsparcia dla mieszkańców gmin powinien polegać na:

- wnioskowaniu o środki finansowe z programów NFOŚiGW oraz innych (np. STOP SMOG) w celu wspierania mieszkańców w realizacji działania PsOeUa oraz w miarę potrzeb i możliwości finansowych gminy, udzielaniu dodatkowego wsparcia ze środków własnych (na podstawie art. 403 ust. 5 oraz 400a ust. 1 pkt 21),

- w gminach, w których funkcjonują systemy dotacji należy kontynuować sukcesywnie ich udzielanie końcowym odbiorcom (odpowiednim podmiotom i osobom fizycznym) na wymianę starych niskosprawnych kotłów, pieców i palenisk zasilanych paliwem stałym,

- w gminach, w których do tej pory dotacje nie były przydzielane, należy wdrożyć taki system. Zorganizowany system powinien zapewniać odpowiedni poziom dofinansowania inwestycji w zakresie przekazywanych środków dla zainteresowanych mieszkańców. W miarę potrzeb należy aktualizować regulamin przyznawania dotacji celowych na modernizację budynków mieszkalnych jedno i wielorodzinnych oraz należy podejmować próby zróżnicowania dofinansowania w zależności od poziomu ubóstwa energetycznego.

- prowadzenie doradztwa w gminie obejmującego:

- informowanie o sposobach zapobiegania zanieczyszczeniom powietrza,
- informowanie o dostępnych sposobach dofinansowywania wymiany kotłów,
- w miarę możliwości wspomaganie mieszkańców przy wypełnianiu wniosków o dofinansowanie m. in. w ramach programu „Czyste powietrze”,
- koordynacja realizacji innych programów finansowych, w tym m. in. Programu STOP SMOG, a także programów gminnych, mobilizowanie mieszkańców do włączenia się w działania wdrażające uchwały antysmogowe,

Wskaźnikami realizacji działania jest:

- ilość programów w jakich gmina pozyskała wsparcie - przynajmniej jeden co dwa lata,
- ilość udzielonych porad i konsultacji mieszkańcom - minimum 10% wskazanej w programie liczby kotłów do wymiany w danym roku.

Miasto i Gmina Nowa Dęba w 2022 roku wykazała wysokość kosztów poniesionych w ramach realizacji **Działania czwarte - kod PsSyWs – Stworzenie przez samorząd gminny systemu wsparcia wymiany**

Niniejszy protokół kontroli nie może być powielany bez pisemnej zgody kierownika komórki inspekcji, przez którą został sporządzony inaczej niż w całości.

źródła ciepła na ekologiczne dla osób fizycznych w kwocie 14 złotych z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W sprawozdaniu podano, że system wsparcia dla mieszkańców polegał, na: wnioskowaniu o środki finansowe z programów NFOŚiGW oraz innych, udzielaniu dotacji, prowadzeniu doradztwa, wspomaganie przy wypełnianiu wniosków w ramach programu „Czyste powietrze”, koordynacji realizacji innych programów finansowych. W sprawozdaniu podano, że Miasto i Gmina Nowa Dęba uzyskała wsparcie w jednym programie – programie ochrony powietrza i udzielono porad i konsultacji mieszkańcom w ilości 169 szt. Kontrolującemu przedstawiono pisemną informację, że koszt funkcjonowania punktu konsultacyjnego w ramach programu „Czyste powietrze” wyniósł w 2022 r. 14 tys. złotych a nie 14 złotych, jak podano w sprawozdaniu.

Kontrolującemu złożono ustną informację z realizacji zadań w zakresie uruchomienia i prowadzenia punktu konsultacyjno-informacyjnego, z której wynika, że zorganizowano 1 spotkanie informacyjne (2 osoby uczestniczyły), ponadto zapoznano ok. 169 uczestników z zasadami programu w ramach indywidualnych wizyt obywateli w punkcie konsultacyjnym. Oświadczenie osób odpowiedzialnych za prowadzenie punktu konsultacyjnego zostaje dołączone do niniejszego protokołu kontroli, jako **załącznik nr 4**.

Stan zaawansowania realizacji działania naprawczego w odniesieniu do wartości zaplanowanej do wykonania w danym roku sprawozdawczym wynosi **100 %**.

Działanie piąte – kod PsObZi – Zwiększenie udziału zieleni w wybranych miastach strefy podkarpackiej

Realizacja działania odbywa się poprzez tworzenie zielonej infrastruktury, funkcyjnych obszarów zielonych, rewitalizację zieleni oraz wzbogacanie terenów zieleni (zagęszczanie, dosadzenia) w gminie, sprzyjających poprawie warunków mikroklimatycznych i powodujących poprawę wymiany ciepłej.

Powiększając tereny zieleni miejskiej powinno się wziąć pod uwagę m. in. ich efektywność ekonomiczną, czyli nie wprowadzać rozwiązań wymagających intensywnej pielęgnacji, ciągłego nawodnienia czy intensywnego nawożenia. Natomiast należy wykorzystywać nietypowe powierzchnie występujące w miastach: dachy, pionowe powierzchnie budynków, filary mostów, ekrany przyuliczne, betonowe słupy, wiaty (przystankowe, śmietnikowe). Najbardziej korzystną grupą zieleni są rośliny krzewiaste i drzewiaste, pnącza i rośliny okrywowe, przy czym należy stosować gatunki roślin dostosowane do lokalnych warunków siedliskowych. Powierzchnie jak i gęstość zielonej infrastruktury należy szczególnie zwiększać wzdłuż dróg o dużym natężeniu ruchu.

Należy wdrażać między innymi takie rozwiązania jak:

- zielone skwery, tworzenie „parków kieszonkowych”, uzupełnianie parkingów publicznych galerii handlowych i sklepów wielkopowierzchniowych o nasadzenia drzew i krzewów,
- naturalne albo kwietne łąki zamiast przystrzyżonych trawników, łąki miejskie w postaci rzadziej koszonych terenów zieleni a nawet trawniki z koniczyny czy roślin płożących,
- zielone ściany domów oraz okrywane bluszczem pnączami ekrany akustyczne (systemowe wprowadzanie pnączy na ściany budynków użyteczności publicznej),
- zielone dachy,
- naturalne place zabaw, tworzone z naturalnych materiałów, pośród zieleni,
- wspieranie powstawania ogrodów społecznych,
- rozwijanie błękitno-zielonej infrastruktury i restytucji sieci hydrograficznej (urbanizacja uwzględniająca retencję wody opadowej i enklawy bioróżnorodnych ekosystemów we wszystkich nowych inwestycjach budowlanych w mieście.

Dla Miasta i Gminy Nowa Dęba wyznaczono wielkość terenów zielonych (ha) do utworzenia, wzbogacenia bądź rewitalizacji w kolejnych latach obowiązywania programu. Roczny wzrost powierzchni terenów zielonych (ha) dla Miasta i Gminy Nowa Dęba został określony w POP na poziomie 0,55 ha (łącznie w latach 2021 – 2026, 3,28 ha).

W sprawozdaniu podano, że w 2022 r. Miasto i Gmina Nowa Dęba nasadziła zieleń na powierzchni 0,0002 ha (2 m²). Wyliczona (w programie) redukcja emisji podana w sprawozdaniu wyniosła – pył PM10 o 4,0 g, pył PM2,5 o 2,0 g, benzoalfapiren o 0,0 g.

W złożonej pisemnej informacji, która zostaje dołączona do niniejszego protokołu kontroli, jako **załącznik nr 5** w 2022 r. dokonano nasadzenia drzew (zagęszczanie) na dwóch działkach o łącznej powierzchni 4,961 ha, w tym wzdłuż drogi o dużym natężeniu ruchu.

Niniejszy protokół kontroli nie może być powielany bez pisemnej zgody kierownika komórki inspekcji, przez którą został sporządzony inaczej niż w całości.

WQ

Stan zaawansowania realizacji działania naprawczego w odniesieniu do wartości zaplanowanej do wykonania w danym roku sprawozdawczym wynosi: 100,00 % dla wzrostu powierzchni terenów zielonych, a nie jak podano w sprawozdaniu 0,04 %.

Działanie szóste - kod PsEdEk – Edukacja ekologiczna.

W ramach Programu ochrony powietrza przewidziano działanie w zakresie edukacji ekologicznej odnoszącej się do poprawy jakości powietrza.

Akcje edukacyjne powinny mieć na celu uświadamianie społeczeństwa i wzbogacanie wiedzy w zakresie:

- zachowań pogarszających jakość powietrza (np. szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych; spalania węgla w kotłach bezklasowych),
- skutków zdrowotnych i finansowych złej jakości powietrza,
- działań, które można i należy podejmować aby poprawić lokalną jakość powietrza, w tym korzyści jakie niesie dla środowiska:
  - korzystanie ze zbiorowych systemów komunikacji lub/oraz alternatywnych systemów transportu (rower, poruszanie się pieszo),
  - podłączenie do scentralizowanych źródeł ciepła,
  - termomodernizacja budynków,
  - nowoczesne niskoemisyjne źródła ciepła,
  - zwiększenie terenów zieleni w miastach;
- informowania mieszkańców o przyjęciu uchwały antysmogowej, jej skutkach oraz konieczności przestrzegania zakazów i nakazów zawartych w uchwale;
- kształtowania właściwych zachowań społecznych poprzez propagowanie konieczności oszczędzania energii cieplnej i elektrycznej;
- informowanie mieszkańców o możliwości uzyskania dopłat i skorzystania z finansowych programów gminnych, wojewódzkich, ogólnokrajowych.

Koszt przeprowadzenia jednej akcji edukacyjnej szacuje się średnio na 5 000 do 10 000 zł, średnio przyjęto koszt 7 000 zł. Akcje powinny obejmować jak największą ilość osób w gminie lub powiecie oraz być kierowane do wszystkich grup społecznych.

W ramach tego działania dla Miasta i Gminy Nowa Dęba w 2022 roku przewidziano:

- przeprowadzenie akcji edukacyjnej dot. czystości powietrza – 2 szt.
- udział w ogólnopolskich akcjach edukacyjnych – 2 szt.

Na terenie Miasta i Gminy Nowa Dęba w 2022 roku odbyło się jedno spotkanie informacyjno-edukacyjne dotyczące czystości powietrza w ramach programu „Czyste powietrze”. W spotkaniu wzięły udział 2 osoby.

Na stronie internetowej Miasta i Gminy Nowa Dęba umieszczono informacje dotyczące programu STOP SMOG, uchwały antysmogowej, obowiązku wymiany niskosprawnych źródeł ciepła, oraz informację o utworzeniu punktu konsultacyjnego w ramach programu „Czyste powietrze” - (<http://www.nowadeba.pl/mieszkaniec/aktualnosc/art,11165,program-stop-smog.html>,

<http://www.nowadeba.pl/mieszkaniec/aktualnosc/art,9484,uchwala-antysmogowa-w-województwie-podkarpackim-.html>,

<http://www.nowadeba.pl/mieszkaniec/aktualnosc/art,11157,obowiazek-wymiany-piecow-do-centralnego-ogrzewania.html>,

<http://www.nowadeba.pl/mieszkaniec/aktualnosc/art,9126,otwarcie-punktu-informacyjno-konsultacyjnego-programu-czyste-powietrze-w-nowej-debie.html>.

Na terenie Miasta i Gminy Nowa Dęba, placówki oświatowe brały udział w ogólnopolskiej akcji edukacyjnej „Sprzątanie Świata”. Kontrolującemu przedstawiono sprawozdania uczestników akcji, którymi były szkoły i przedszkola zlokalizowane na terenie miasta i gminy. Ponadto kontrolującemu przedłożono dokumenty o udziale w innych akcjach edukacyjnych:

Niniejszy protokół kontroli nie może być powielany bez pisemnej zgody kierownika komórki inspekcji, przez którą został sporządzony inaczej niż w całości.

- IV edycja akcji „Sprzątamy dla Polski”
- działania związane z obchodem „Dnia „Ziemi”.

Przedstawione przez kontrolowanego materiały z akcji edukacyjnych zostają dołączone do niniejszego protokołu kontroli, jako załącznik nr 5 i 6.

Na podstawie przedstawionych dokumentów ustalono, że w 2022 r. wzięła udział w dwóch akcjach edukacyjnych dotyczącej czystości powietrza – „STOP SMOG” oraz program „Czyste powietrze”, rozpropagowanie ulotki edukacyjnej Urzędu Marszałkowskiego, oraz dwóch ogólnopolskich akcji edukacyjnych – „Sprzątanie Świata” i „Sprzątamy dla Polski”.

Stan zaawansowania realizacji działania naprawczego w odniesieniu do wartości zaplanowanej do wykonania w danym roku sprawozdawczym wynosi 100 %.

Realizacja działań określonych w Planie działań krótkoterminowych

W 2022 r., Miasto i Gmina Nowa Dęba nie otrzymywała z Centrum Zarządzania Kryzysowego (WCZK/PCZK) informacji o przekroczeniu poziomu alarmowego, poziomu dopuszczalnego, poziomu docelowego stężeń substancji w powietrzu.

Informacje o planie działań krótkoterminowych nie były podawane do publicznej wiadomości poprzez radio, internet, telewizję lub inne. W 2022 r. nie były podejmowane działania informacyjne w zakresie: informowania placówek zdrowia o możliwości wystąpienia większej ilości przypadków nagłych chorób dróg oddechowych oraz niewydolności krążenia (liczba poinformowanych placówek); informowania placówek oświatowo-wychowawczych (liczba poinformowanych placówek); informowania innych instytucji zobowiązanych do podjęcia działań krótkoterminowych (liczba poinformowanych placówek). Ponieważ brak było zgłoszeń o przekroczeniu poziomu alarmowego, poziomu dopuszczalnego, poziomu docelowego stężeń substancji w powietrzu nie były prowadzone kontrole indywidualnych kotłów i pieców, nie były prowadzone kontrole w zakresie przestrzegania zakazu otwartego palenia pozostałości roślinnych z ogrodów, działek, parków, nie było prowadzonych kontroli w zakresie przestrzegania zakazu używania spalinowego sprzętu ogrodniczego.

Ocena jakości powietrza na terenie Miasta i Gminy Nowa Dęba

Na terenie Miasta i Gminy Nowa Dęba w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska nie ma zlokalizowanej stacji monitoringu powietrza. Ocena jakości powietrza na tym obszarze za rok 2022 wykonana została w oparciu o rozkłady stężeń zanieczyszczeń w powietrzu, przygotowana na potrzebę rocznej oceny jakości powietrza przy wykorzystaniu wyników pomiarów ze stacji monitoringu powietrza i wyników modelowania matematycznego, wykonanego przez Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy (IOŚ-PIB).

W przyjętym uchwałą nr XXVII/463/20 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z 28 września 2020 r. „Programie ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzoalfapirenu oraz Planie Działań Krótkoterminowych” teren Miasta i Gminy Nowa Dęba wskazano wśród obszarów z przekroczeniem dobowego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 a teren Gminy Nowa Dęba wśród obszarów z przekroczeniem średniorocznego poziomu docelowego benzoalfapirenu. Na podstawie oceny jakości powietrza za rok 2022 stwierdzono, że na obszarze Miasta i Gminy Nowa Dęba:

- dotrzymane zostały: dopuszczalne stężenia średnioroczne pyłu zawieszonego PM10, dopuszczalne dobowe stężenie pyłu zawieszonego PM10, dopuszczalne stężenie średnioroczne pyłu zawieszonego PM2,5 fazy II;

- przekroczone zostało docelowe średnioroczne stężenie benzoalfapirenu. Obszar przekroczenia objął 1,7 % powierzchni gminy. Obszar przekroczenia wystąpił na terenie obrębu ewidencyjnego: Poręby Dębskie.

W 2022 r. dla powiatu tarnobrzesckiego 5 razy ogłoszony został alert II stopnia (ryzyko przekroczenia poziomu informowania pyłu zawieszonego PM10): 24.01, 12.03, 22.03, 23.03 i 24.08 w związku z napływem pyłu z obszarów suchych oraz pożarów, które miały miejsce na terenie wschodniej Europy. Nie wystąpiło przekroczenie poziomu informowania pyłu zawieszonego PM10. W kwietniu 2022 r. dla powiatu tarnobrzesckiego ogłoszono ryzyko przekroczenia średniorocznego poziomu docelowego benzoalfapirenu.

Niniejszy protokół kontroli nie może być powielany bez pisemnej zgody kierownika komórki inspekcji, przez którą został sporządzony inaczej niż w całości.

2. Naruszenia

Lp.	Rodzaj nieprawidłowości	Dowód (dokumentacja audiowizualna, protokół oględzin, wyniki pomiarów, dokumenty zakładu, opinia eksperta itp.)	Punkt pozwolenia lub akt prawny (art., par, ust., pkt) lub inny dokument (zgłoszenie, informacje, itp.)
1.	Nie osiągnięcie w 2022 r. efektu ekologicznego w postaci ilości wymienionych nieefektywnych źródeł grzewczych. W 2022 r. wymieniono 45 źródeł na źródła niskoemisyjne, do wymiany zaplanowane było 238 źródeł (w ramach działania PsOeUa)	Ustalenia kontroli, na podstawie danych zawartych w sprawozdaniu oraz dokumentach źródłowych.	Tabela 1-27, poz. 151 Programu Ochrony Powietrza (...), w oparciu o art. 91 ust. 3 Prawa ochrony środowiska
2.	Nie osiągnięcie w 2022 r. efektu ekologicznego poprzez obniżenie emisji zanieczyszczeń pyłu PM10, PM2.5 oraz benzo(alfa)pirenu z tytułu realizacji zadania polegającego na redukcji zanieczyszczeń w ramach wymiany źródeł grzewczych na źródła niskoemisyjne (w ramach działania PsOeUa). Uzyskana redukcja zanieczyszczeń wynosi 18,4 % redukcji zaplanowanej.	Ustalenia kontroli, na podstawie danych zawartych w sprawozdaniu oraz dokumentach źródłowych.	Tabela 1-31, poz. 151 Programu Ochrony Powietrza (...), w oparciu o art. 91 ust. 3 Prawa ochrony środowiska

3. Popelnione wykroczenia i zastosowane sankcje

Nie dotyczy

4. Inne zagadnienia

4.1. W trakcie kontroli zapoznano gminę z „Informacją o przetwarzaniu danych osobowych”, którą dołączono do upoważnienia do kontroli, stanowiącego załącznik nr 1 niniejszego protokołu kontroli.

4.2. Kontrolę prowadzono w dniach: 21, 28 listopada i 7 grudnia 2023 r. w siedzibie Urzędu Miejskiego, oraz 27 listopada 2023 r. w siedzibie organu kontrolującego.

5. Informacje końcowe

Integralną część niniejszego protokołu stanowią następujące załączniki:

- 1 Upoważnienie do kontroli nr 235/2023
- 2 Wydruk sprawozdania za 2022 r.
- 3 Przykładowe (zanonimizowane) protokoły kontroli oraz wykaz skontrolowanych nieruchomości
- 4 Oświadczenie kontrolowanego dotyczące programu „Czyste powietrze”
- 5 Informacja pisemna kontrolowanego dotycząca terenów zielonych i akcji edukacyjnych
- 6 Dokumenty kontrolowanego dotyczące prowadzenia akcji edukacyjnych

Dane i informacje zastrzeżone: Protokół nie zawiera informacji zastrzeżonych.

Osoba uprawniona do reprezentowania kontrolowanego ma prawo wnieść do protokołu kontroli umotywowane zastrzeżenia i uwagi przed jego podpisaniem lub odmówić podpisania protokołu.

W przypadku odmowy podpisania protokołu kontroli może w terminie siedmiu dni przedstawić swoje stanowisko na piśmie Podkarpackiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska.

Niniejszy protokół kontroli nie może być powielany bez pisemnej zgody kierownika komórki inspekcji, przez którą został sporządzony inaczej niż w całości.

Niniejszy protokół sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach.
Wszystkie strony protokołów dwustronnie parafowano.

Jeden egzemplarz protokołu doręczono Panu Wiesławowi Ordonowi, Burmistrzowi Miasta i Gminy Nowa Dęba

Dokonano wpisu w książce kontroli pod pozycją: 3.

Miejsce i data podpisania protokołu: Nowa Dęba, 2023-12-07

GMINA NOWA DĘBA
39-460 Nowa Dęba
ul. Rzeszowska 3
woj. podkarpackie
NIP 867-20-78-107, Regon 830409548

BURMISTRZ
mgr inż. Wiesław Ordon

Podpis i pieczęć uprawnionego
przedstawiciela jednostki
kontrolowanej

Główny Specjalista
mgr Hubert Samorowski

Podpis i pieczęć uprawnionego
inspektora

Niniejszy protokół kontroli nie może być powielany bez pisemnej zgody kierownika komórki inspekcji, przez którą został sporządzony inaczej niż w całości.